

Giới thiệu mô hình hồi qui tuyển tính

Tuan V. Nguyen

Garvan Institute of Medical Research

University of New South Wales (UNSW Sydney), Australia

University of Technology, Sydney (UTS), Australia

Ton Duc Thang University, Vietnam

Một thoáng lịch sử ...

- Hệ số tương quan là một ý tưởng của Francis Galton
- Karl Pearson chỉ ra cách tính hệ số tương quan
- Francis Galton dùng chữ “Regression” đầu tiên vào thế kỉ 19 (1875)
- Regression: mô tả hiện tượng chiều cao của con [của những cha mẹ có chiều cao cao] có xu hướng quay về số trung bình quần thể
- (Trước đó, Carl F Gauss khám phá regression, nhưng ông xem là ‘chuyện nhỏ’)

Ý tưởng của mô hình hồi qui

- Tìm một phương trình để mô tả mối liên quan tuyến tính giữa X và Y
  - X là biến độc lập (vd predictor, *independent* variable)
  - Y là biến phụ thuộc (vd outcome variable, *dependent* variable)
- Mô hình có thể có nhiều biến độc lập → hiệu chỉnh cho yếu tố nhiễu (*confounding factors*)
- Tiên lượng

Ý tưởng mô hình hồi qui tuyến tính

- Biến phụ thuộc (Y) phải là biến liên tục (vd: pcfat)
- Biến tiên lượng (X) hay predictor variables: không giới hạn (vd: giới tính, tuổi)
- Hồi qui tuyến tính đơn giản (simple linear regression model)
  - có một biến tiên lượng

Mô hình hồi qui tuyến tính

Gọi Y_i là giá trị quan sát của cá nhân i , và X_i là biến độc lập, mô hình hồi qui tuyến tính phát biểu:

$$Y_i = \alpha + \beta X_i + \epsilon_i$$

α : intercept (giá trị của Y khi $X = 0$)

β : slope / gradient

ϵ : sai số ngẫu nhiên (random error)

Giả định mô hình hồi qui tuyến tính

- Mối liên quan giữa X và Y là tuyến tính (linear) về *tham số*
- X không có sai số ngẫu nhiên
- Giá trị của Y độc lập với nhau (vd, Y_1 không liên quan với Y_2)
- Sai số ngẫu nhiên (ε): phân bố chuẩn, trung bình 0, phương sai bất biến

$$\varepsilon \sim N(0, \sigma^2)$$

Tham số của mô hình hồi qui tuyến tính

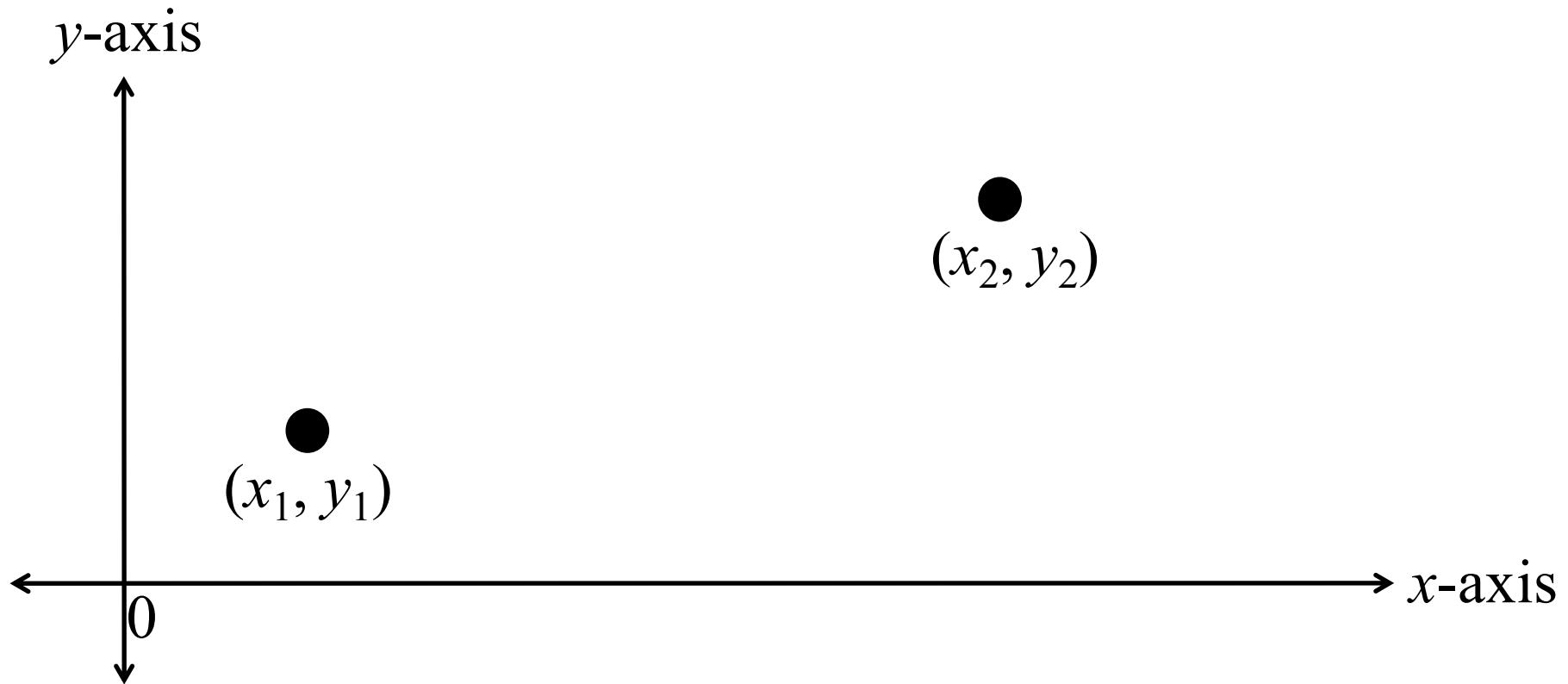
- Mô hình

$$Y_i = \alpha + \beta X_i + \epsilon_i$$

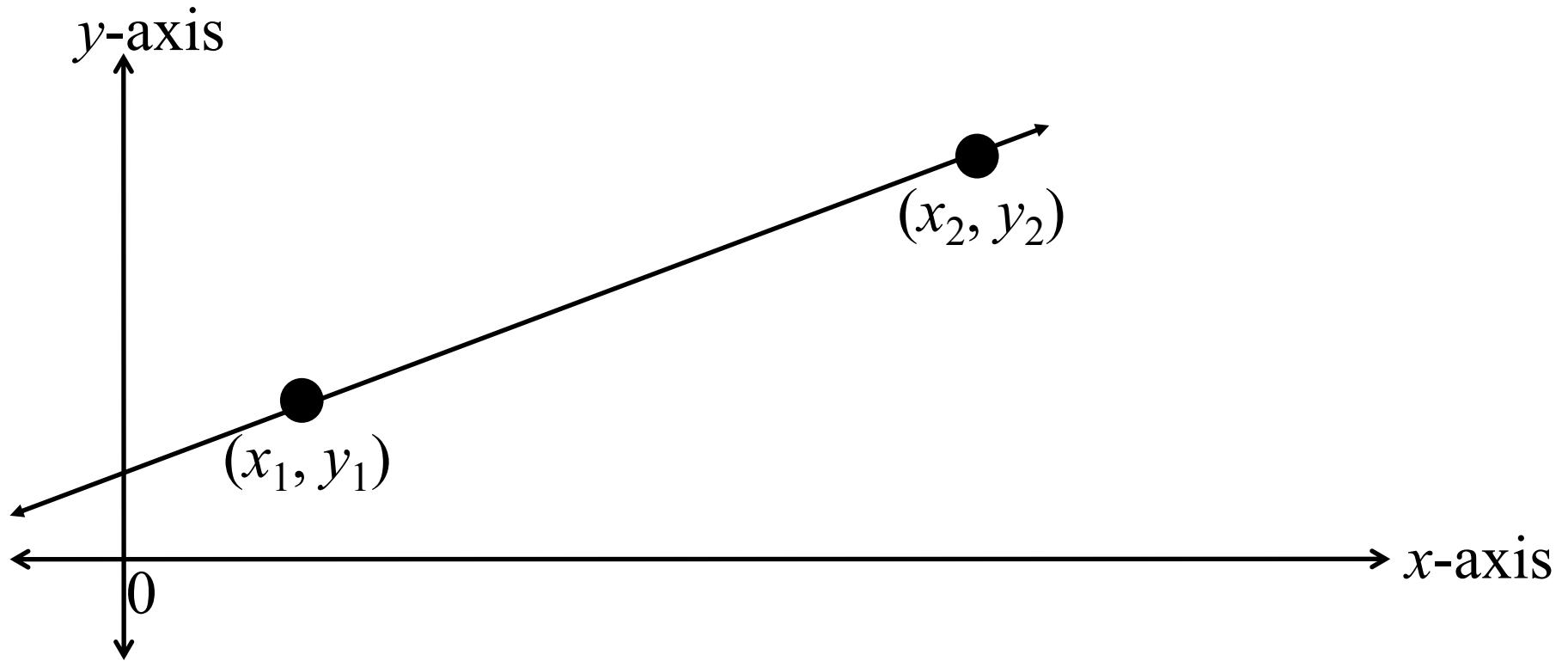
- Chúng ta không biết tham số α và β
- Nhưng có thể dùng dữ liệu thí nghiệm / thực tế để ước tính 2 tham số đó
- **Ước số (estimate)** của α và β là a và b

$$Y_i = a + bX_i + e_i$$

Với 2 điểm trong không gian (x_1, y_1) và (x_2, y_2)

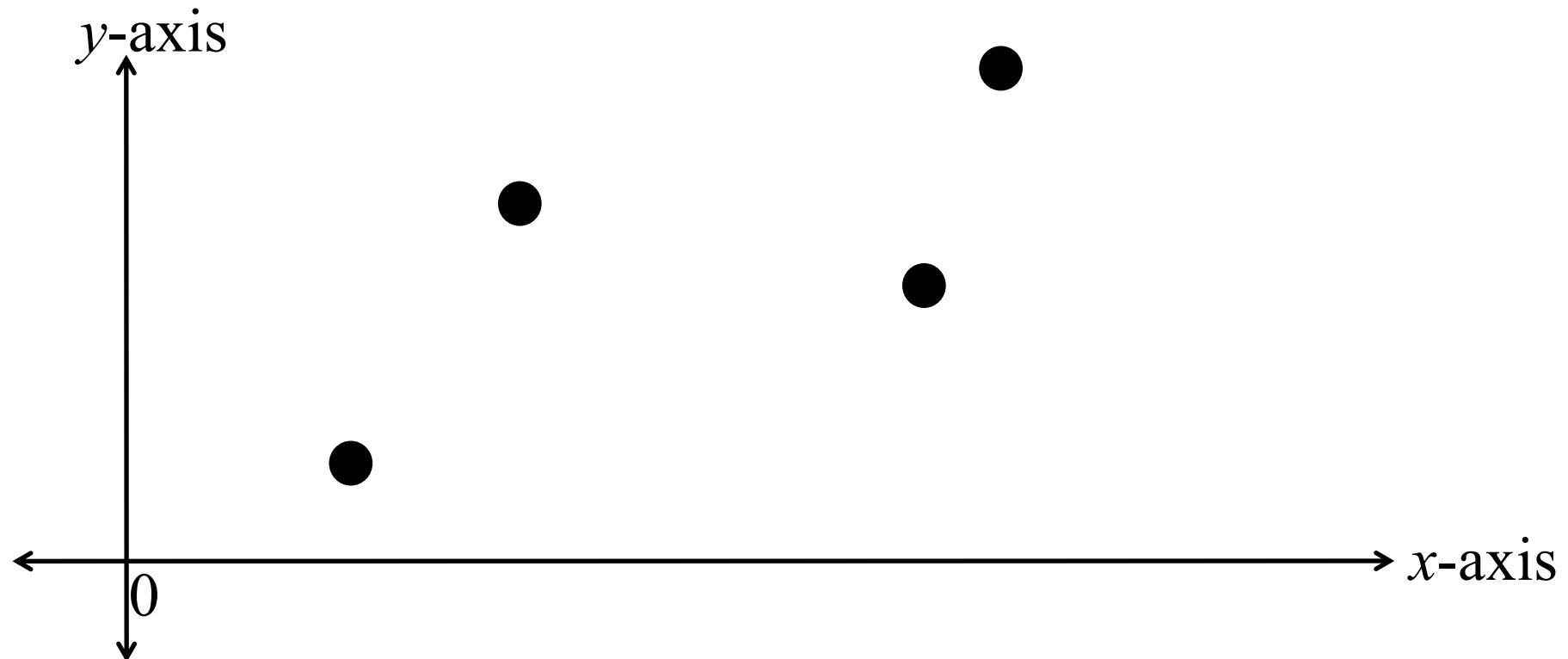
Làm sao tìm một phương trình để nối 2 điểm?

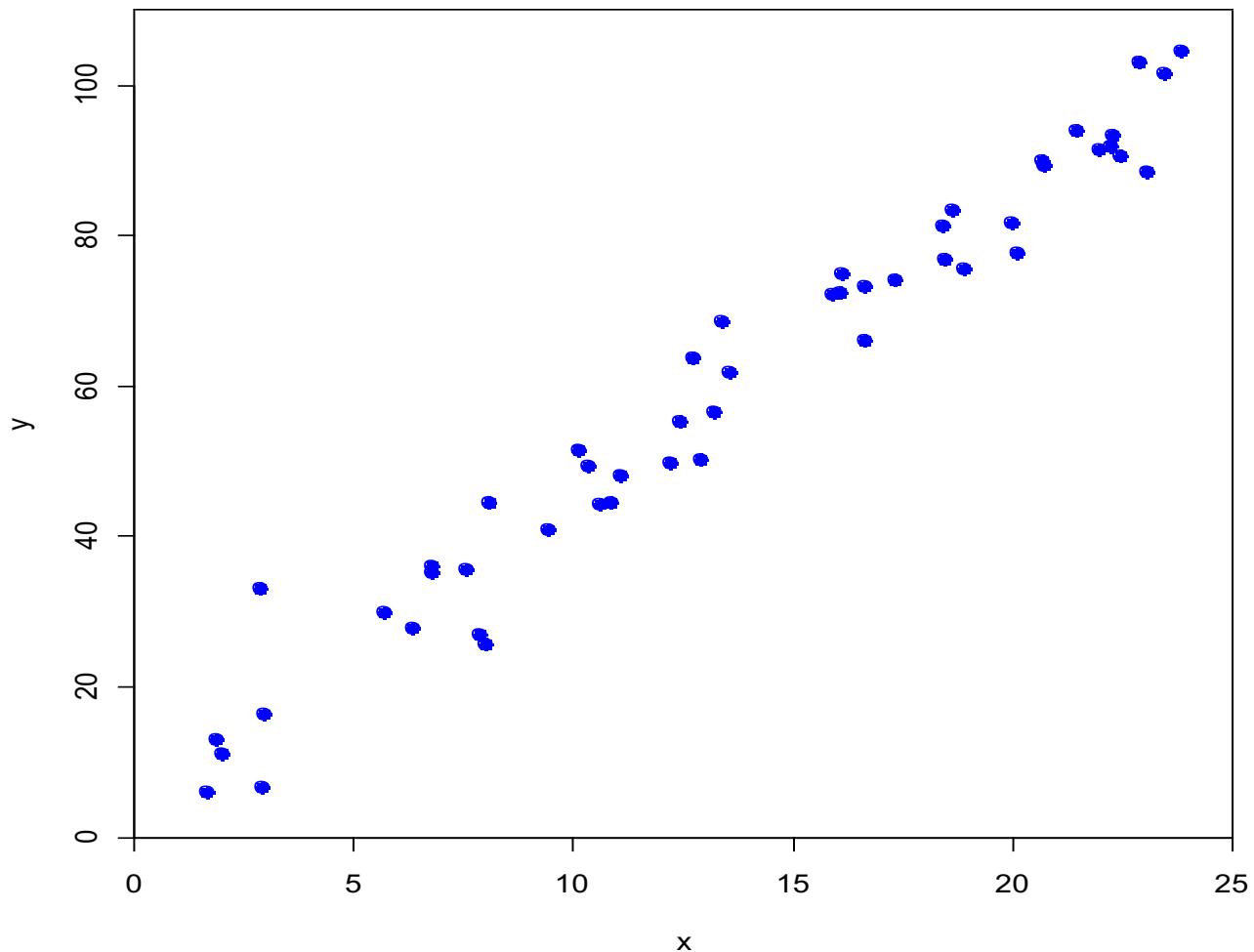
$$slope = \frac{\Delta y}{\Delta x} = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$$

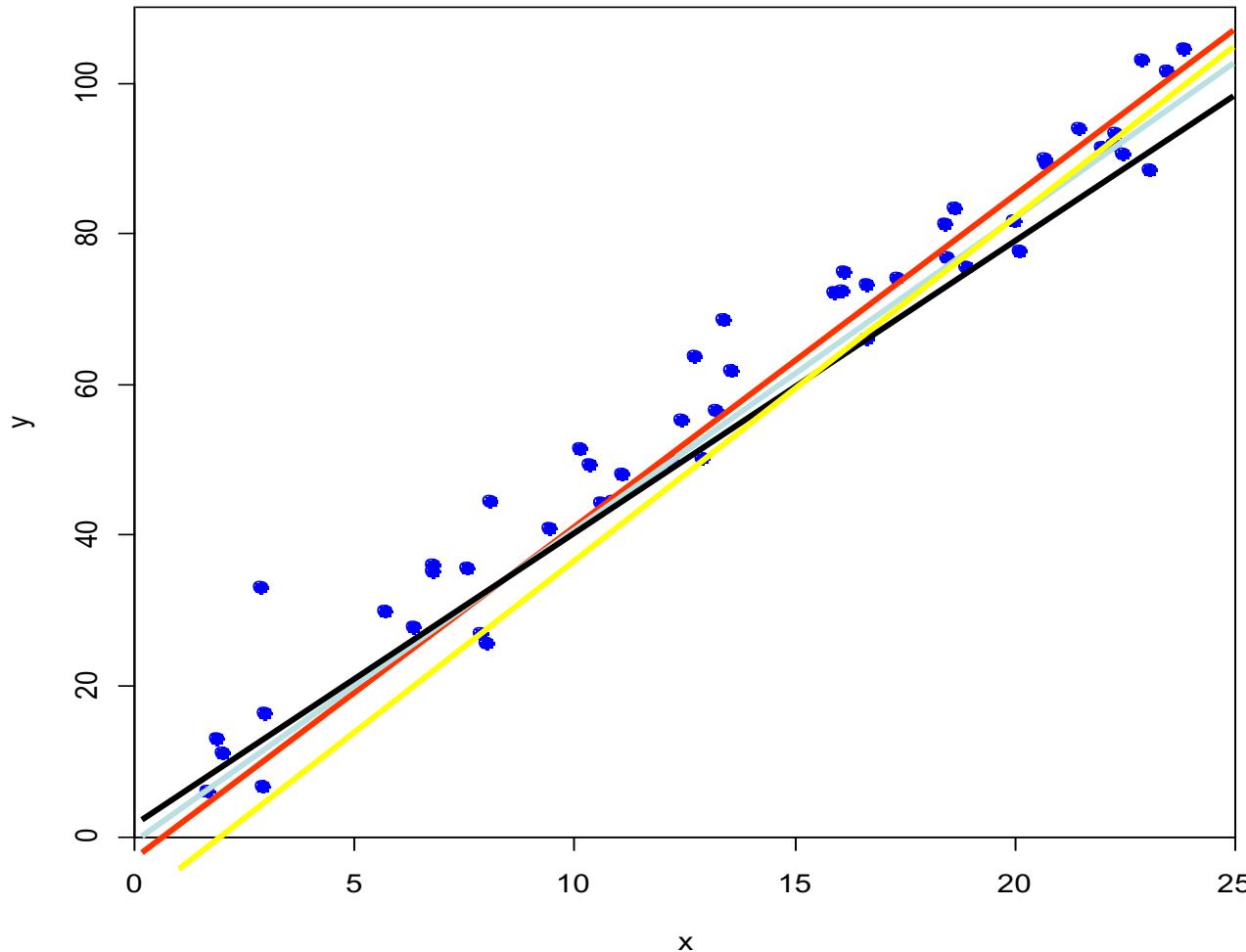
- Tìm **slope (gradient)**
- Tìm điểm khởi đầu **intercept** (giá trị của y khi $x = 0$)

Nhưng chúng ta có *nhiều* điểm ...

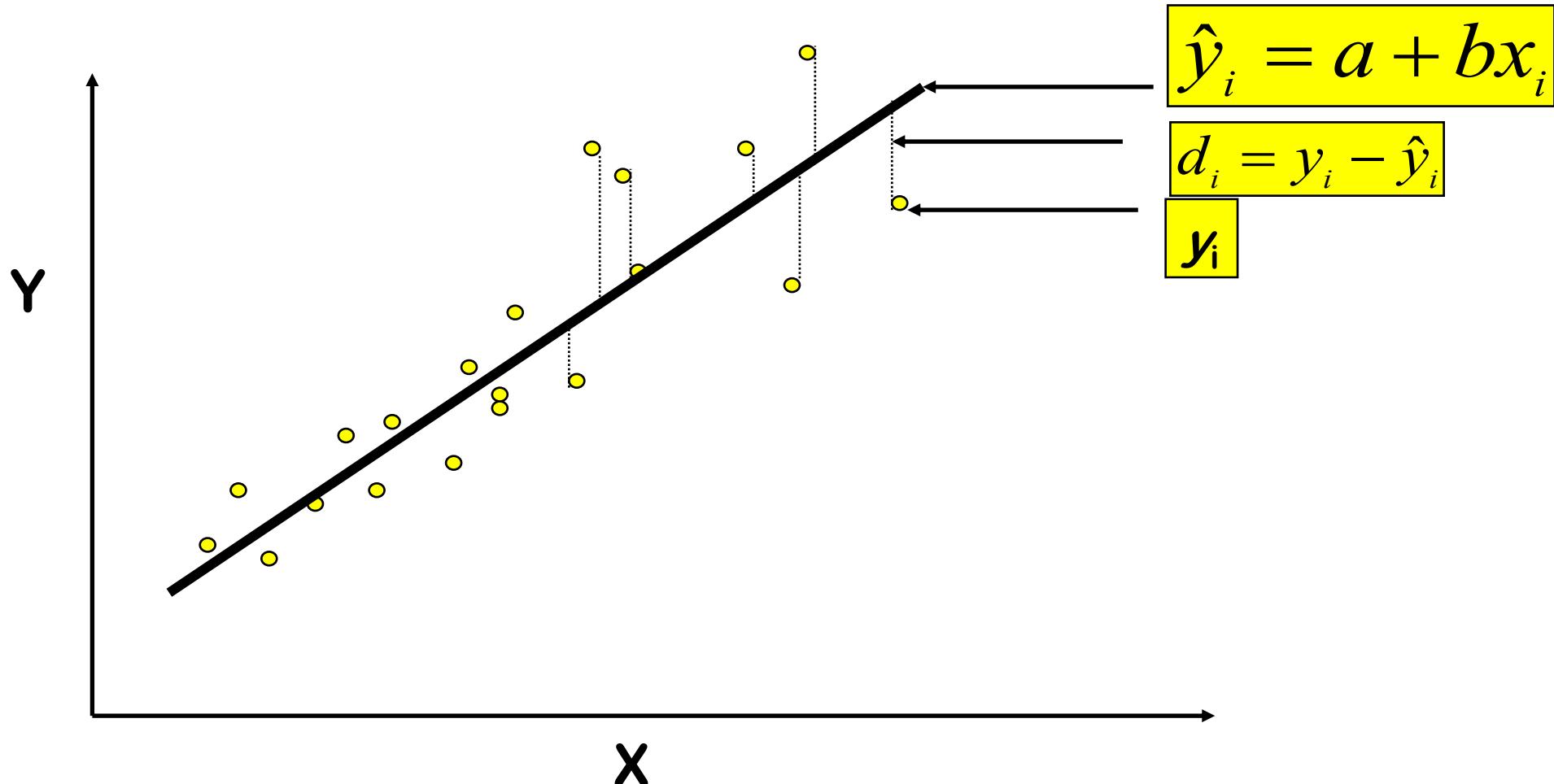
và rất nhiều điểm ...

- Có thể dùng mắt vẽ nhiều đường thẳng qua các điểm
- Nhưng có thể biased và inconsistent
- Chúng ta cần một phương pháp tránh tình trạng bias và inconsistent

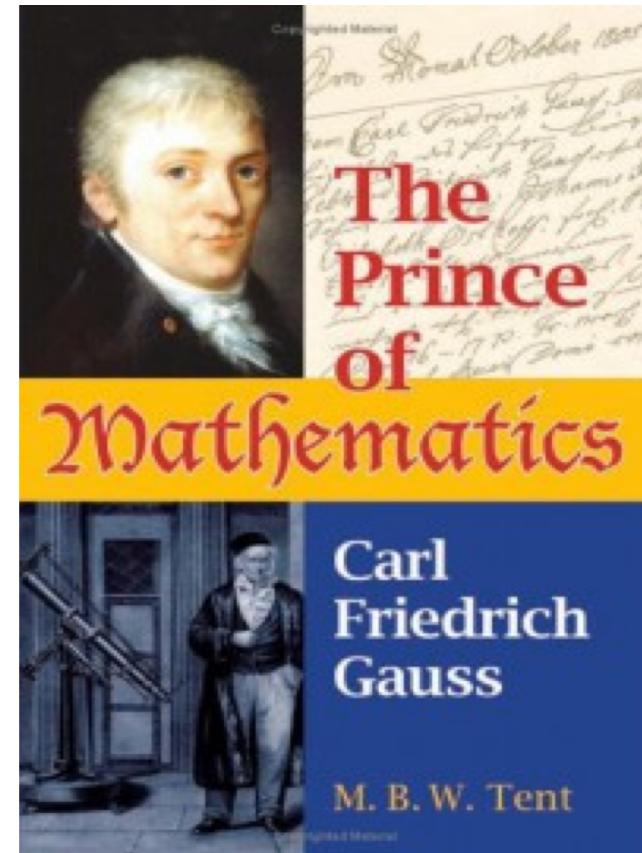
Tiêu chuẩn ước tính tham số

Tìm một công thức (estimator) để ước tính a và b sao cho tổng bình phương d^2 là thấp nhất → **Least square method**

Carl Friedrich Gauss (1777 – 1855)

- Sanh Brunswick, Đức
- Thiên tài toán học vĩ đại nhất, "*the greatest mathematician since antiquity*"
- Sáng chế phương pháp "least square"

Estimators

- Cho một dãy số X_i, Y_i

$$b = \frac{s_{XY}}{s_X^2} = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})(Y_i - \bar{Y})}{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})(X_i - \bar{X})}$$

$$a = \bar{Y} - b\bar{X}$$

- Và, mô hình / phương trình tuyến tính là:

$$\hat{Y}_i = a + bX_i$$

Dùng hàm 'lm' trong R ước tính tham số

- Mô hình hồi qui tuyến tính:

$$Y = \alpha + \beta * X + \varepsilon$$

- Triển khai bằng R qua hàm "lm" (linear model)

lm(y ~ x)

Dữ liệu lịch sử của Francis Galton

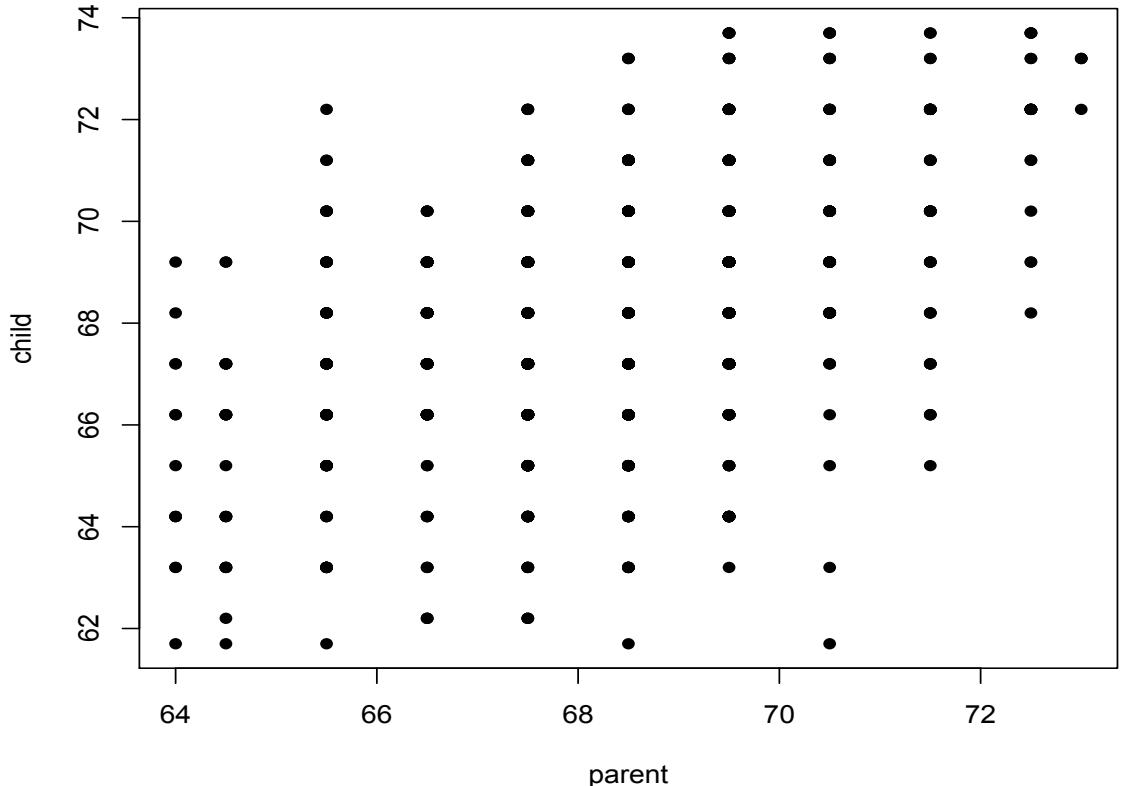
- Galton F (1869). *Hereditary Genius: An Inquiry into its Laws and Consequences*. London: Macmillan
- Dữ liệu thu thập từ 928 người con của 205 cặp cha mẹ
- Dữ liệu
  - mid-parent's height (chiều cao trung bình của cha và mẹ)
  - child's height (chiều cao của con)

Dữ liệu lịch sử của Francis Galton

```
galton = read.csv("Galton  
data.csv", header=T)
```

```
head(galton)
```

	<code>id</code>	<code>parent</code>	<code>child</code>
1	1	70.5	61.7
2	2	68.5	61.7
3	3	65.5	61.7
4	4	64.5	61.7
5	5	64.0	61.7
6	6	67.5	62.2

Mô hình mô tả mối liên quan giữa chiều cao cha mẹ và con

- Câu hỏi nghiên cứu: có mối liên quan giữa chiều cao của cha mẹ và con?
- Phát biểu thống kê:

$$\text{Child} = \alpha + \beta \cdot \text{Parent} + \varepsilon$$

- Phát biểu bằng R:

```
m = lm(child ~ parent, data=galton)
```

```
> m = lm(child ~ parent, data=galton)
> summary(m)
```

Coefficients:

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	23.94153	2.81088	8.517	<2e-16 ***
parent	0.64629	0.04114	15.711	<2e-16 ***

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Residual standard error: 2.239 on 926 degrees of freedom
Multiple R-squared: 0.2105, Adjusted R-squared: 0.2096
F-statistic: 246.8 on 1 and 926 DF, p-value: < 2.2e-16

Ý nghĩa của kết quả phân tích

Coefficients:

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)	
(Intercept)	23.94153	2.81088	8.517	<2e-16 ***	intercept
parent	0.64629	0.04114	15.711	<2e-16 ***	slope

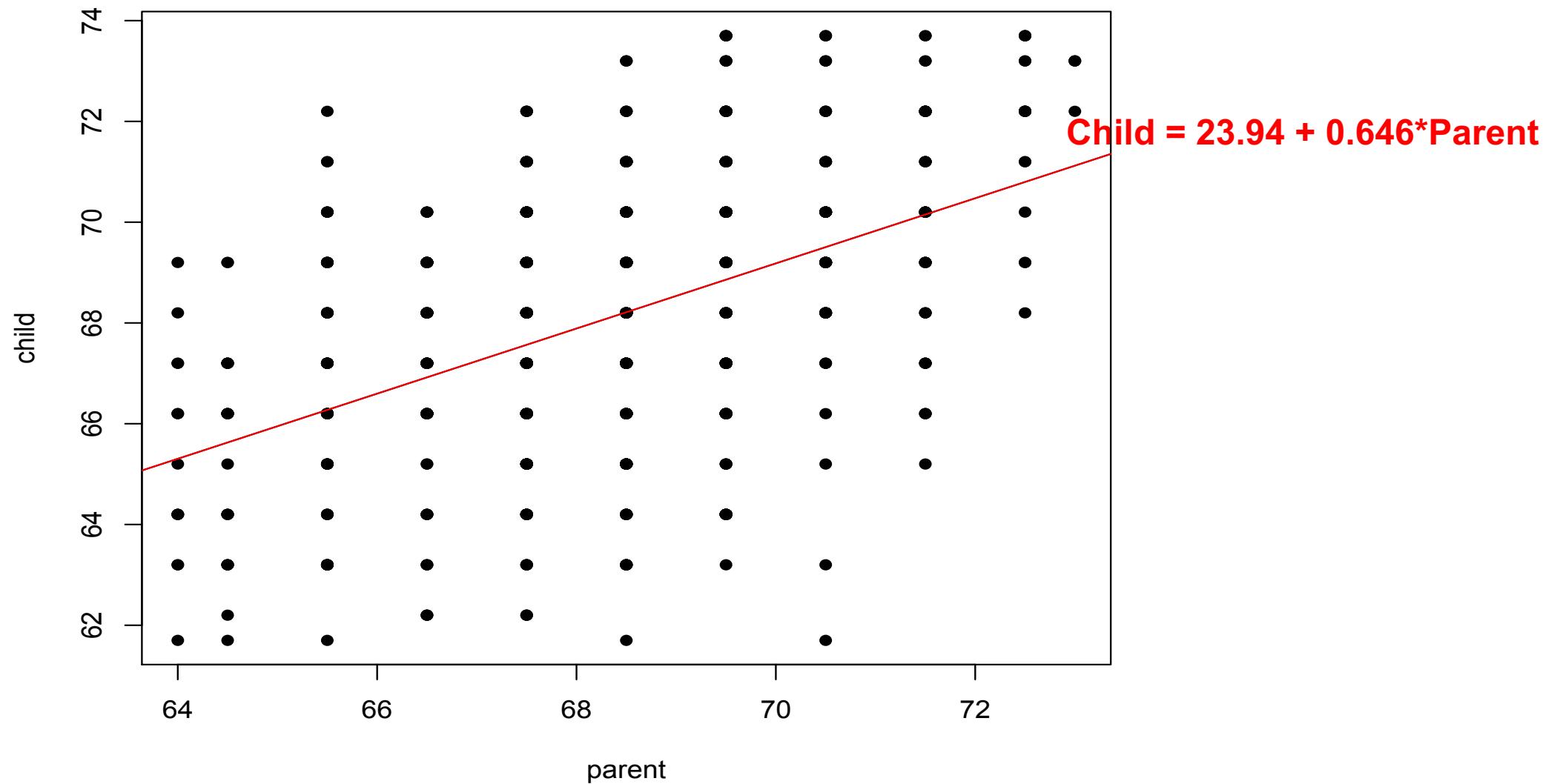
- Mô hình của chúng ta là:

$$\text{Child} = a + b * \text{Parent}$$

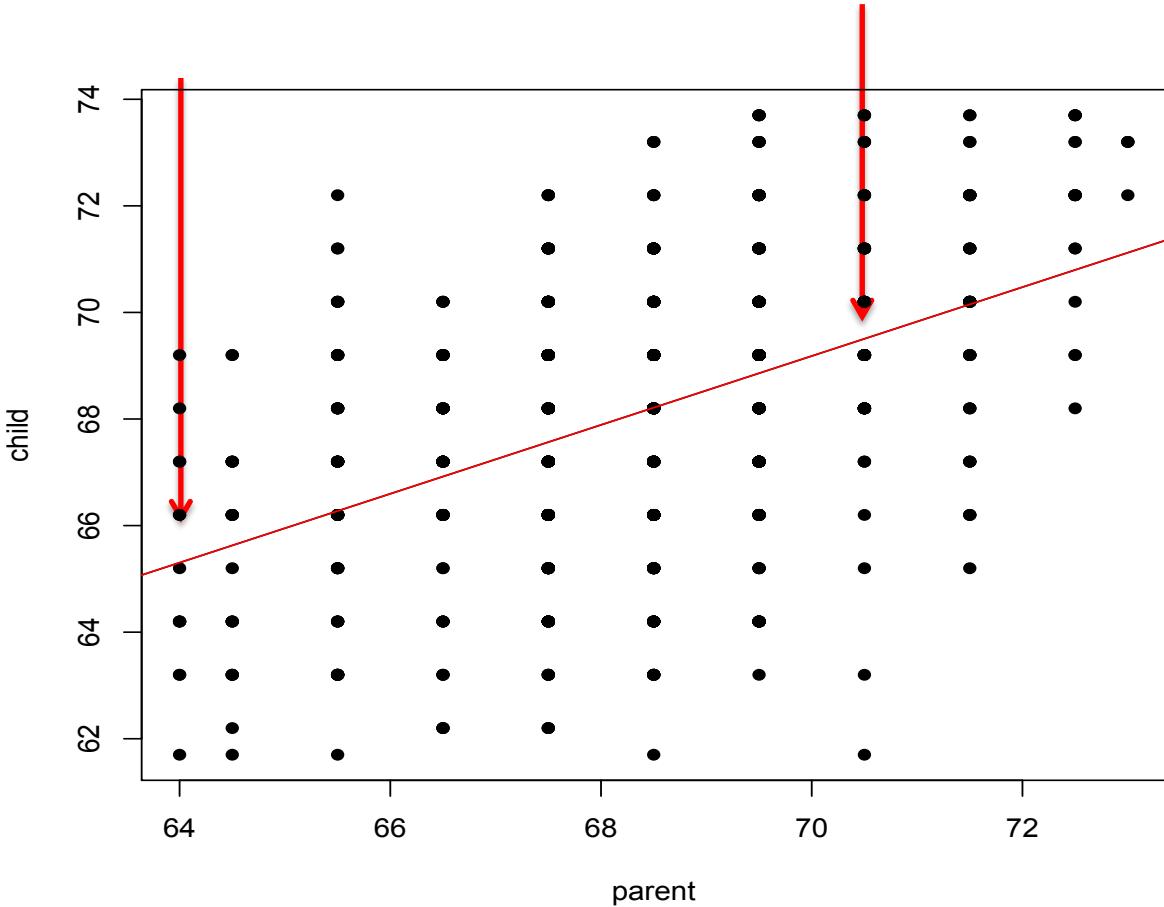
- Phương trình bây giờ là:

$$\text{Child} = 23.94 + 0.646 * \text{Parent}$$

- Điễn giải: *mỗi cm tăng chiều cao của cha/mẹ có liên quan đến 0.646 cm tăng chiều cao của con.*

Ý nghĩa của mô hình tuyến tính

Expected value (trung bình)

$$\text{Child} = 23.94 + 0.646 * \text{Parent}$$

When parental height = 64 in

$$\text{Child} = 23.94 + 0.646 * 64 = 65.3$$

When parental height = 70

$$\text{Child} = 23.94 + 0.646 * 70 = 69.2$$

Kiểm tra giả định

4 giả định của mô hình hồi qui tuyến tính

- Mỗi liên quan giữa X và Y là tuyến tính (linear) về *tham số*
- X không có sai số ngẫu nhiên
- Giá trị của Y độc lập với nhau (vd, Y_1 không liên quan với Y_2)
- Sai số ngẫu nhiên (ϵ): phân bố chuẩn, trung bình 0, phương sai bất biến

$$\epsilon \sim N(0, \sigma^2)$$

Đao động dư -- residual (e)

Giá trị quan sát = Giá trị tiên lượng + Phần dư

- Residual = phần dư của mô hình tuyến tính
- Giá trị tiên lượng = $23.94 + 0.646 * \text{Parent}$
- $e = \text{Giá trị quan sát} - \text{Giá trị tiên lượng}$

tính cho mỗi đối tượng

Residual và predicted values dùng R

```
m = lm(child ~ parent, data=galton)
res = resid(m)
pred = predict(m)

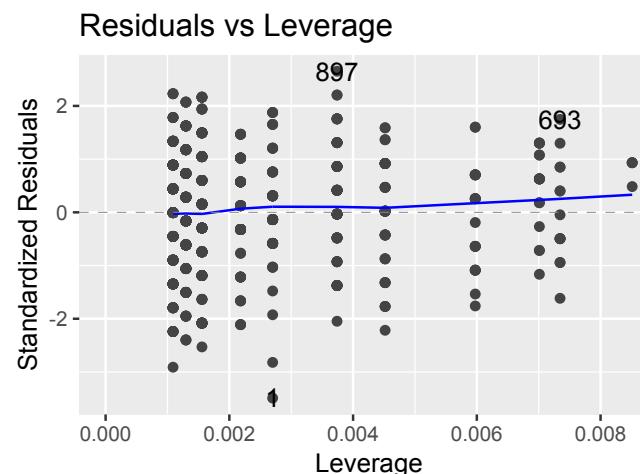
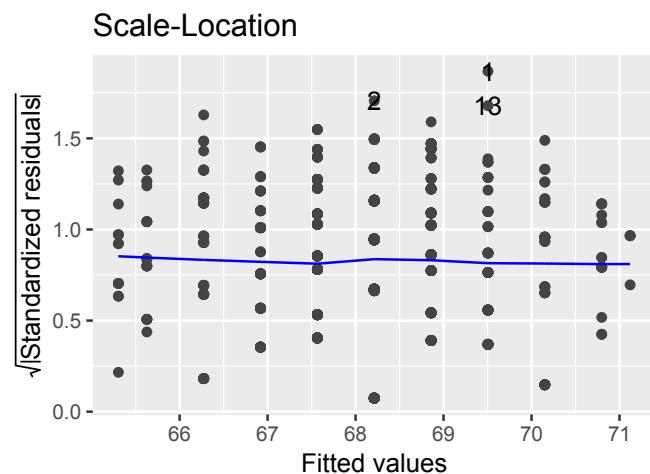
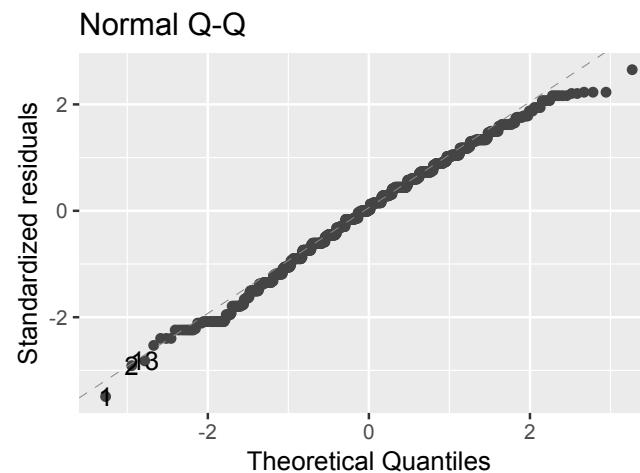
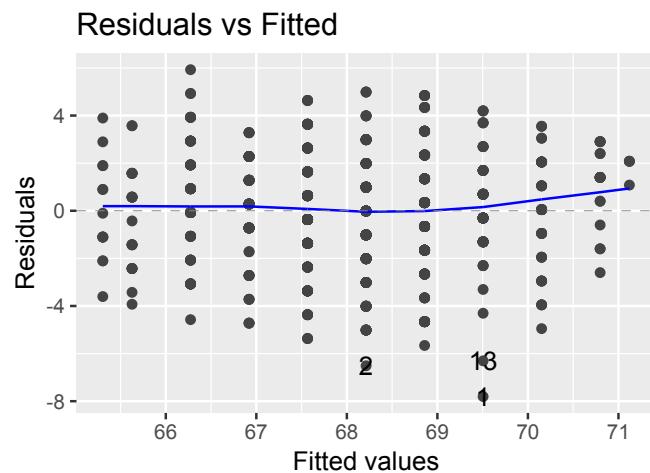
> cbind(parent, child, pred, res)
  parent child     pred      res
1    70.5  61.7 69.50502 -7.80501621
2    68.5  61.7 68.21244 -6.51243505
3    65.5  61.7 66.27356 -4.57356330
4    64.5  61.7 65.62727 -3.92727272
5    64.0  61.7 65.30413 -3.60412743
6    67.5  62.2 67.56614 -5.36614446
7    67.5  62.2 67.56614 -5.36614446
8    67.5  62.2 67.56614 -5.36614446
9    66.5  62.2 66.91985 -4.71985388
10   66.5  62.2 66.91985 -4.71985388
11   66.5  62.2 66.91985 -4.71985388
```

Kiểm tra giả định mô hình hồi qui tuyến tính

- Có thể dùng hàm `autoplot` trong package **ggfortify**
  - normal Q-Q plot of residuals: kiểm tra giả định phân bố)
  - residual vs predicted values: kiểm tra giả định đồng dạng
  - residual vs leverage: kiểm tra giá trị ngoại vi

Kiểm tra giả định mô hình bằng R

```
library(ggfortify)  
m = lm(child ~ parent, data=galton)  
autoplot(m)
```


Ví dụ về mô hình có vấn đề (không đáp ứng giả định)

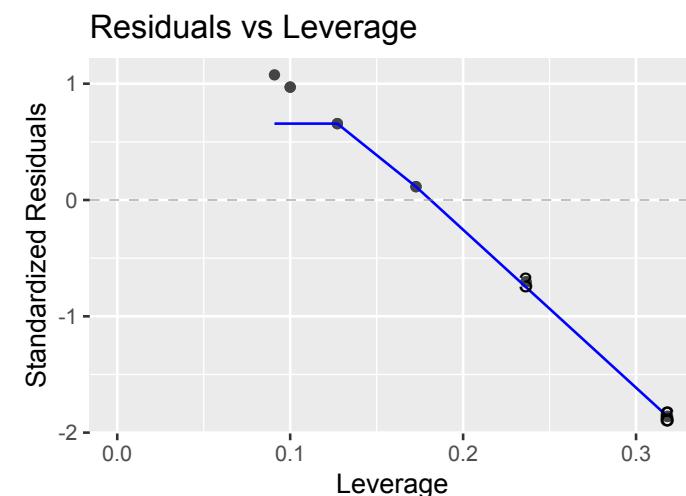
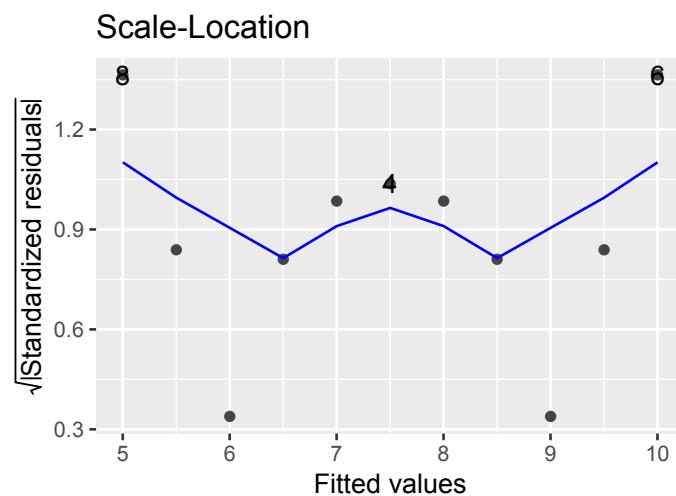
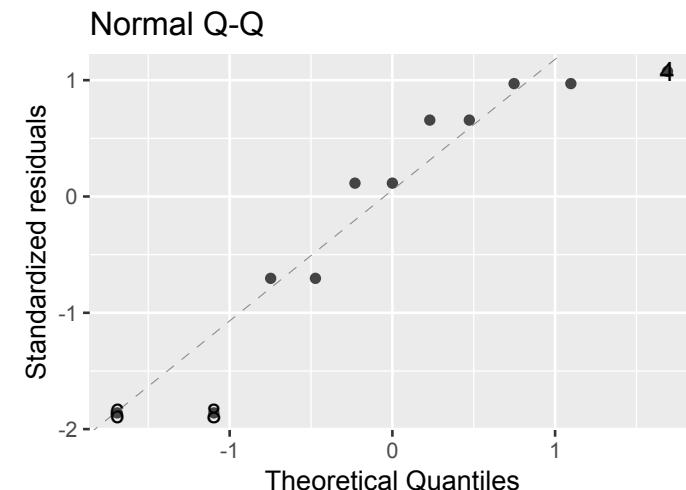
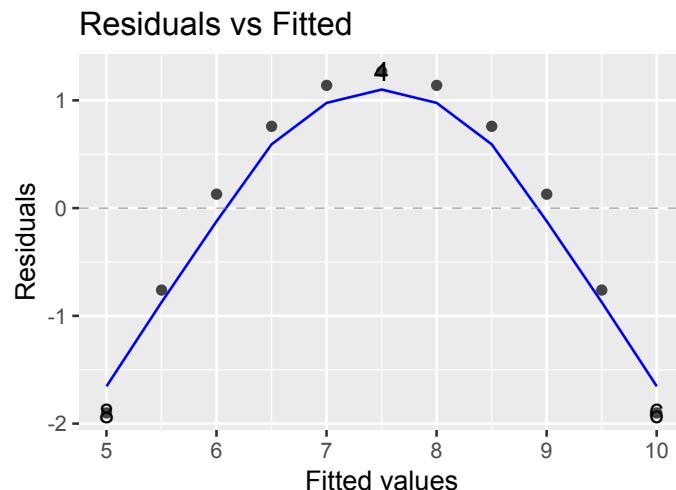
```
# Lấy dữ liệu anscombe từ dplyr
```

```
library(dplyr)
data(anscombe)
anscombe
```

	x1	x2	x3	x4	y1	y2	y3	y4
1	10	10	10	8	8.04	9.14	7.46	6.58
2	8	8	8	8	6.95	8.14	6.77	5.76
3	13	13	13	8	7.58	8.74	12.74	7.71
4	9	9	9	8	8.81	8.77	7.11	8.84
5	11	11	11	8	8.33	9.26	7.81	8.47
6	14	14	14	8	9.96	8.10	8.84	7.04
7	6	6	6	8	7.24	6.13	6.08	5.25
8	4	4	4	19	4.26	3.10	5.39	12.50
9	12	12	12	8	10.84	9.13	8.15	5.56
10	7	7	7	8	4.82	7.26	6.42	7.91
11	5	5	5	8	5.68	4.74	5.73	6.89

Ví dụ về mô hình có vấn đề (không đáp ứng giả định)

```
library(ggfortify)  
m = lm(y2 ~ x2, data=anscombe)  
autoplot(m)
```


Ví dụ về mô hình có vấn đề (không đáp ứng giả định)

```
m = lm(y2 ~ x2, data=anscombe)
summary(m)
plot(y2 ~ x2, pch=16, data=anscombe)
abline(m, col="red")
```

```
> summary(m)
```

Coefficients:

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	3.001	1.125	2.667	0.02576 *
x2	0.500	0.118	4.239	0.00218 **

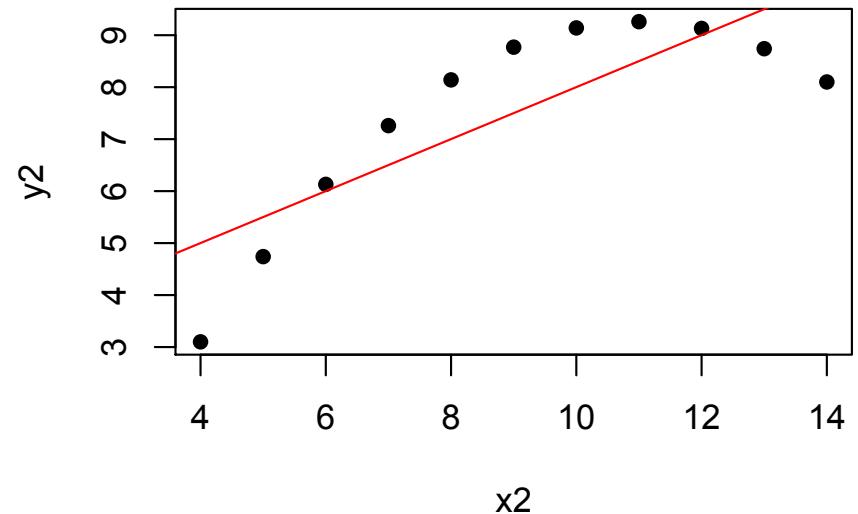

```
Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

Residual standard error: 1.237 on 9 degrees of freedom

Multiple R-squared: 0.6662, Adjusted R-squared: 0.6292

F-statistic: 17.97 on 1 and 9 DF, p-value: 0.002179

Mô hình hồi qui tuyến tính đơn giản: tóm lược

- Regression - mở rộng từ khái niệm correlation
- Mô hình hồi qui tuyến tính đơn giản chỉ có 1 biến X : $Y = \alpha + \beta X + \varepsilon$
- Giả định mô hình: $\varepsilon \sim N(0, \sigma^2)$
- Ước tính tham số qua hàm ‘lm’ trong R